

Monitoring pluimveeziekten Inspectieresultaten 2020

Binnen de pluimveesector komen verschillende dierziekten voor, zoals zoönotische salmonella, aviaire influenza (vogelgriep) en Newcastle disease. Uitbraak van deze zoönotische ziekten kunnen een gevaar vormen voor de volksgezondheid.

Om een mogelijke uitbraak van deze pluimveeziekten te voorkomen is de pluimveehouder verplicht om zijn pluimvee te monitoren op deze ziekten. De NVWA voert inspecties uit bij houders om te controleren of er op tijd en op de juiste wijze bemonsterd is.

Monitoring zoönotische salmonella

Wettelijk kader

De monitoring van zoönotische salmonella op pluimveebedrijven is een Europese verplichting. In Verordening (EG) nr. 2160/2003 is voorgeschreven dat lidstaten een nationaal bestrijdingsprogramma opstellen voor bepaalde pluimveesoorten. In uitvoeringsverordeningen en nationale regelgeving is vervolgens voor vermeerderingsdieren, leghennen, vleeskuikens en vleeskalkoenen een monitoringsprotocol uitgewerkt, waarin onder andere staat beschreven hoe en hoe vaak er monsters genomen moeten worden. Daarnaast zijn regels vastgelegd met betrekking tot de laboratoria die de monsters onderzoeken. Alleen erkende laboratoria mogen salmonellamonsters onderzoeken in het kader van het monitoringsprogramma. Salmonella-uitslagen moeten worden geregistreerd in de door de overheid aangewezen databank KIPnet. Deze databank wordt beheerd door de stichting AVINED.

Selectie

Voor de inspecties monitoring zoönotische salmonella zijn risicoselecties gemaakt op basis van gegevens uit KIP en KIPnet (zie volgende alinea). Bij het maken van de bedrijvenselectie zijn de volgende criteria gehanteerd:

- Vleeskuikenbedrijven: aantal dagen tussen geregistreerde monsternamedatum en inzetdatum van het monster bij het laboratorium
- Legbedrijven:
 - registratie van actieve stallen in KIP, en geregistreerde monsters in KIPnet in 2019;
 - aantal geregistreerde monsternames per actieve stal.

Naast de risicogerichte selectie zijn salmonella-inspecties uitgevoerd in combinatie met inspecties I&R gevogelte. Deze bedrijven zijn geselecteerd op basis van risicogerichte criteria identificatie en registratie (I&R). In deze selectie is geen onderscheid gemaakt naar pluimveetype. Op basis van de risicocriteria kwamen vleeskuikenbedrijven het meest voor in de selectie.

KIP en KIPnet

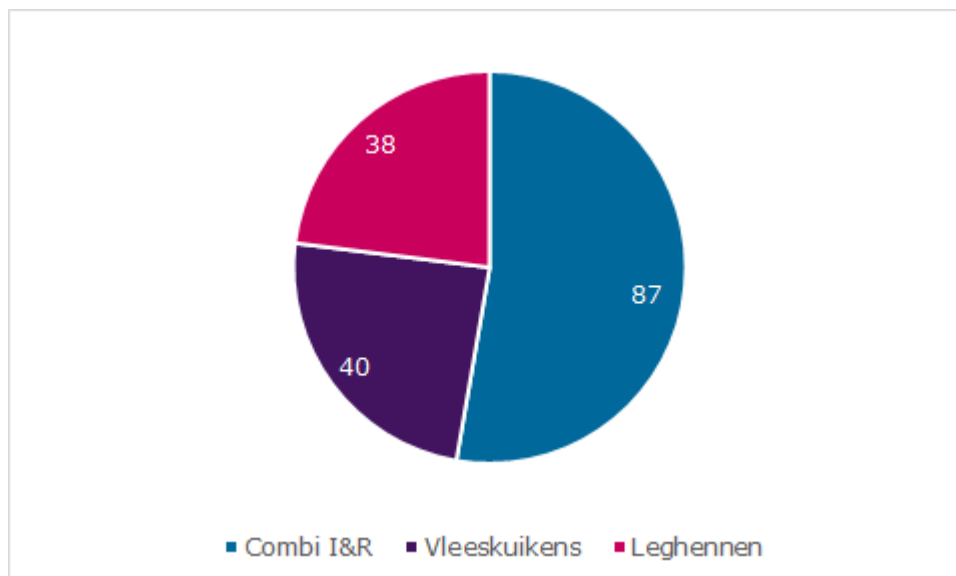
Stichting AVINED beheert 2 door de overheid aangewezen databanken, namelijk KIP en KIPnet. KIP is het I&R-systeem voor gevogelte, waarin alle bedrijfsgegevens en verplaatsingen van pluimvee worden geregistreerd. In KIPnet wordt door het laboratorium het analyseresultaat van het salmonella-onderzoek geregistreerd. Het laboratorium voert de resultaten in en de pluimveehouder kan deze raadplegen via 'mijnAVINED'.

Werkwijze

Tijdens de inspectie wordt vastgesteld welke pluimveesoort op het bedrijf gehouden wordt en welke bemonsteringsfrequentie hierbij van toepassing is. De inspecteur controleert hoe vaak en hoeveel monsters er worden genomen en door wie dit wordt gedaan. Of de monsters tijdig aan het laboratorium zijn geleverd, of het onderzoek tijdig is uitgevoerd en of het serotype is geregistreerd bij een positieve uitslag. Als tijdens de inspectie een omissie wordt vastgesteld volgt, afhankelijk van de aard van de overtreding, een hercontrole om na te gaan of de omissie hersteld is.

Aantal inspecties en type bedrijf

Er zijn in 2020 3 verschillende bedrijvenselecties gemaakt. In onderstaande diagram is weergegeven hoeveel inspecties per selectie zijn uitgevoerd. Er zijn in totaal 165 inspecties op de monitoring van zoönotische salmonella uitgevoerd, verdeeld over 3 selecties.

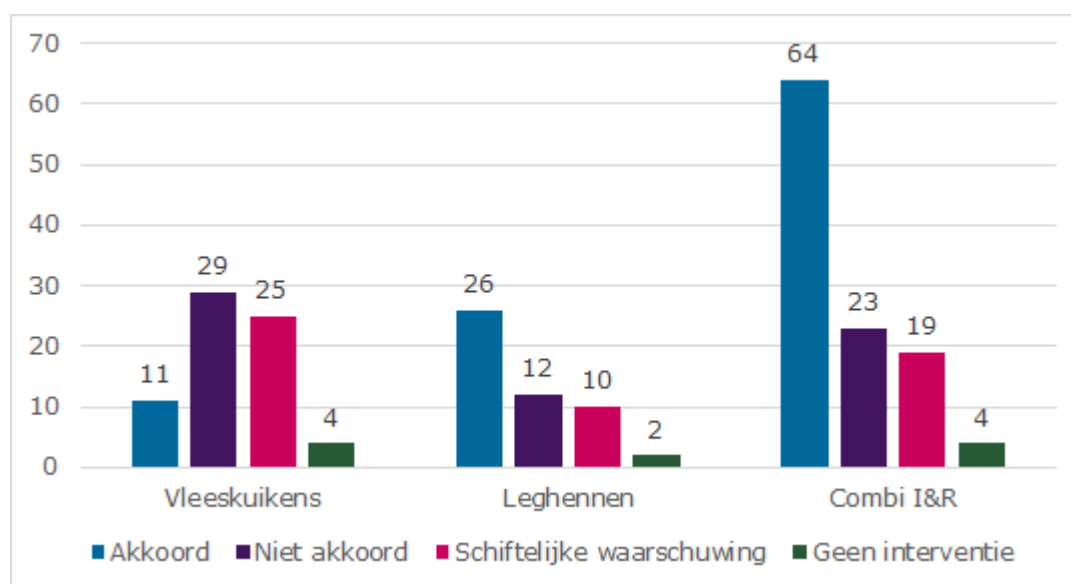

Figuur 1: Aantal inspecties per selectie

Resultaten

Afdoeningen en interventies

Zodra tijdens de inspectie op één of meerdere onderdelen een overtreding is vastgesteld, dan wordt de inspectie niet akkoord bevonden. Als een inspectie niet akkoord is, handhaaft de inspecteur door middel van een interventie. De interventie wordt bepaald aan de hand van het interventiebeleid. In dit beleid staat beschreven welke maatregelen de NVWA kan opleggen bij bepaalde soorten overtredingen. In onderstaande tabel zijn de aantallen akkoord of niet akkoord en de afdoeningen en interventies weergegeven.

Figuur 2: Afdoeningen en interventies per selectie

Bij een klein percentage van de niet-akkoordinspecties is geen interventie aangezegd. Dit kan verschillende oorzaken hebben, bijvoorbeeld als de tekortkoming gering wordt geacht. In dat geval is het oordeel niet akkoord, maar wordt de tekortkoming te klein bevonden om te interveniëren. De tekortkoming wordt in dat geval wel besproken met de pluimveehouder.

Overtredingen

In onderstaande tabel wordt weergegeven welke overtredingen zijn vastgesteld. De meest voorkomende overtreding is het te laat nemen/inzenden van de monsters en het niet voldoen aan de registratieverplichtingen van de uitslag(en).

soort overtreding	aantal
Monsters te laat genomen/ingezonden/ingezet	33
Niet voldoen aan registratieplicht uitslag(en)	30
Te weinig monsters genomen	3
Overig	2
Geen/onjuiste gegevens aanlevering monsters	2
Geen monsters genomen/ingezonden	1
Niet voldoen aan bewaarplicht	1
Monsters voor de slacht niet door dierenarts/paraveterinair genomen	1
Totaal	73

Tabel 1: Aantal overtredingen per soort

Het totaal aantal vastgestelde overtredingen is hoger dan 64 omdat bij een inspectie overtredingen op meerdere onderdelen kunnen worden vastgesteld.

Hercontroles

In 2020 zijn in totaal 35 hercontroles uitgevoerd. In de onderstaande tabel worden de interventies van deze hercontroles weergegeven. In 27 gevallen was de 1e inspectie niet akkoord, maar is de omissie door de veehouder hersteld.

type inspectie	aantal	akkoord	schriftelijke waarschuwing	proces-verbaal	geen interventie
Hercontrole	35	27	2	1	1

Tabel 2: Soorten interventie van de uitgevoerde hercontroles

Inspecties naar aanleiding van meldingen NVIC

In 2020 zijn 2 inspecties uitgevoerd naar aanleiding van een melding door het NVWA-incident- & crisiscentrum (NVIC). In beide gevallen zijn met salmonella besmette dan wel verdachte koppels geëxporteerd voor de slacht. Tegen beide bedrijven is proces-verbaal opgemaakt.

Conclusie naleving salmonella

De geïnspecteerde bedrijven uit de vleeskuikens- en leghenselectie zijn risicogericht geselecteerd: de resultaten van deze inspecties geven daardoor geen beeld van het algehele nalevingsniveau van de monitoringsverplichting zoönotische salmonella bij pluimveehouders. Van de bedrijven die in combinatie met I&R zijn geïnspecteerd is het nalevingsbeeld op de monitoring van salmonella 73,6%.

Het tijdig nemen en inzenden van de monsters is een aandachtspunt, samen met de registratie van de analyse-uitslagen.

Monitoring aviaire influenza en Newcastle disease (AI/NCD)

Wettelijk kader AI/NCD

Voor pluimveehouders geldt een monitoringsverplichting op aviaire influenza (AI). De verplichting houdt in dat pluimveehouders ervoor dienen te zorgen dat alle bedrijfsmatig gehouden pluimvee, inclusief eenden, kalkoenen, ganzen, kwartels, parelhoenders en loopvogels worden gemonitord op de aanwezigheid van antistoffen tegen AI. Deze monsters worden periodiek afgenomen door een dierenarts of paraveterinair en ingezonden naar de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), die de monsters onderzoekt.

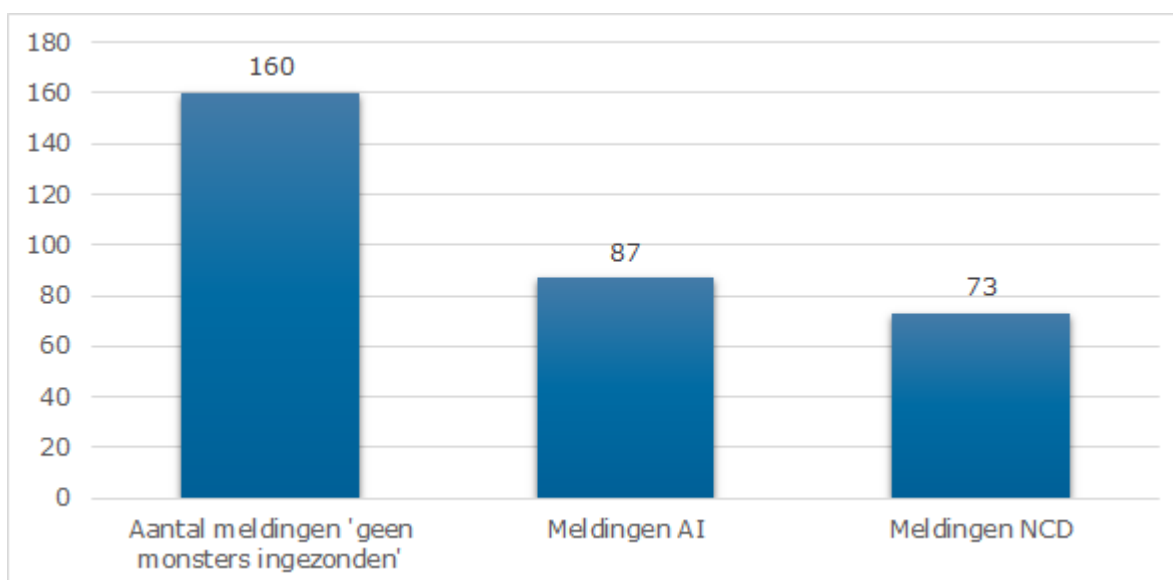
Daarnaast geldt voor pluimveehouders een monitoringsverplichting op Newcastle disease. Pluimveehouders in Nederland zijn verplicht om alle bedrijfsmatig gehouden pluimvee, behalve eenden, te vaccineren tegen NCD en om de koppels op vastgezette tijden te laten onderzoeken. Het doel van dit onderzoek is om te monitoren of het desbetreffende koppel in voldoende mate beschermd is tegen NCD. Ook deze monsters worden ingezonden naar de GD voor onderzoek.

Meldingen GD

De NVWA ontvangt meldingen van de GD over een (mogelijke) tekortkoming in monitoringsverplichtingen voor AI/NCD. De GD stuurt de opdrachtformulieren die nodig zijn voor de bemonstering naar de uitvoerende dierenartsenpraktijk van de betreffende pluimveehouder. De houder is verantwoordelijk om de verplichte bemonsteringen tijdig en juist uit te laten voeren. De meldingen van de GD worden als indicatie gebruikt om verder onderzoek te doen naar de melding.

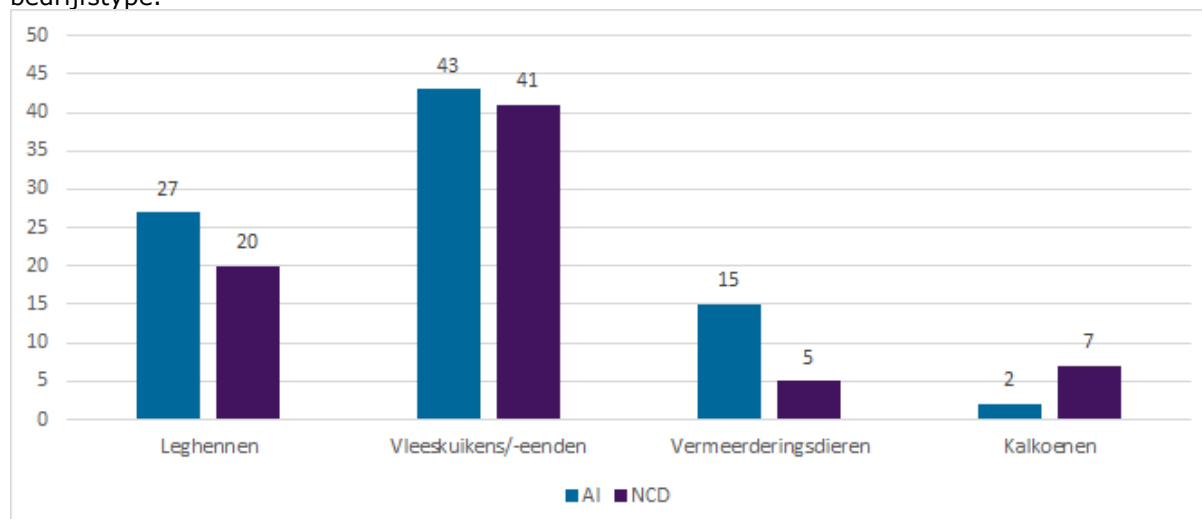
Werkwijze

In totaal zijn er in 2020 door de GD 7.916 aansturingen voor NCD-onderzoek en 7.299 aansturingen voor AI-onderzoek verzonden. In dit jaar heeft de NVWA in totaal 160 meldingen ontvangen van de GD over bedrijven die geen monsters hebben ingezonden.

Figuur 3: Aantal meldingen van de GD

Op basis van de inhoud van de melding is een deel van deze bedrijven geselecteerd voor een administratieve inspectie. Hierbij is ook bekeken of de GD al vaker melding heeft gedaan van het betreffende bedrijf. Tijdens deze inspecties is onderzocht of de betreffende pluimveehouder aan de monitoringsverplichtingen heeft voldaan. In onderstaande grafiek zijn de meldingen uitgesplitst per bedrijfstype.

Figuur 4: Aantal meldingen per bedrijfstype

Resultaten

In totaal zijn aan de hand van meldingen van de GD 11 inspecties uitgevoerd op monitoring AI en 5 op de monitoring van NCD.

Afdoeningen en interventies

In de volgende tabel zijn de afdoeningen weergegeven van de inspecties AI en NCD en de interventies bij de controles die niet akkoord waren. Bij 4 van de 11 uitgevoerde AI-inspecties zijn omissies vastgesteld en was de inspectie niet akkoord. Bij 2 van deze inspecties had de houder geen monsters ingezonden. Slechts 1 van de 5 uitgevoerde NCD-inspecties is niet akkoord bevonden.

	aantal inspecties	aantal akkoord	aantal niet akkoord	interventie
AI	11	7	4	4x schriftelijke waarschuwing
NCD	5	4	1	1x proces-verbaal

Tabel 3: Afdoeningen inspecties AI en NCD en de interventies bij niet akkoord

Conclusie naleving aviaire influenza en Newcastle disease

De GD heeft in 2020 7.916 aansturingen verzonden voor NCD-onderzoek en 7.299 aansturingen voor AI-onderzoek. In totaal zijn er 160 meldingen gedaan naar de NVWA over bedrijven die geen monsters hebben ingezonden. Naar aanleiding van deze meldingen zijn er 11 AI- en 5 NCD-inspecties uitgevoerd. Hiervan waren 7 AI-inspecties en 4 NCD-inspecties akkoord.

Hieruit volgt dat niet iedere melding van de GD leidt tot een niet-akkoordinspectie. Hierdoor kan geen volledig beeld worden gegeven van de naleving op AI en NCD. De NVWA is in 2021 gestart met een analyse om het monitoringsproces in beeld te brengen, met als doel om de kwaliteit van de meldingen te verhogen. Hierbij worden de GD, pluimveehouders en dierenartsen betrokken. Daarnaast zal de NVWA op basis van meldingen van de GD inspecties blijven uitvoeren op monitoring AI en NCD.